

وزارت
صنعت، معدن و تجارت

سازمان زمین شناسی و
اکتشافات معدنی کشور

دفتر بررسی مفاطرات زمین شناسی، زیست محیطی و مهندسی

بررسی رخداد شکاف‌های طولی در دشت ورامین

(پیرامون مسیر راه آهن و روستای معین آباد)

یوسف محمدی

احمد رضا قاسمی

۱- مقدمه

با توجه به گزارش‌های اخیر در رابطه با گسترش شکاف‌های دشت ورامین و توسعه آنها به سمت مسیر راه‌آهن تهران- مشهد، اکیپی از سازمان زمین‌شناسی در آبان سال ۱۳۹۵ به این محدوده اعزام گردید.

در گستره این دشت دو سری شکاف زمین از قبل شناسایی شده که یکی در زمین‌های کشاورزی جنوب روستای معین‌آباد و دیگری در مسیر خط راه‌آهن، واقع در جنوب شرق دشت ورامین، می‌باشد. هر دو پدیده طی این مأموریت مورد بازدید قرار گرفت. خاطر نشان می‌گردد زمین‌های کشاورزی روستای معین‌آباد برای نخستین بار در بهار سال ۱۳۸۳ توسط کاشناسان این سازمان بررسی گردید (انتظام و شمشکی، ۱۳۸۳). پس از آن نیز چندین مرتبه شکاف‌های زمین در دشت ورامین مورد پایش قرار گرفت و در سال ۱۳۸۹ نیز گزارشی در این رابطه تهیه گردید (قاسمی و میرتمیزدوست، ۱۳۸۹). شکاف‌های مسیر راه‌آهن برای نخستین بار در تیرماه سال ۱۳۹۴ توسط کارشناسان این سازمان بازدید گردید.

۲- موقعیت جغرافیایی و ویژگیهای طبیعی منطقه مورد مطالعه

منطقه مورد بررسی شامل زمین‌های کشاورزی جنوب روستای معین‌آباد در حد فاصل بین شهرستان پیشوا و بخش جواد آباد می‌باشد. روستای معین‌آباد در فاصله حدود ۵ کیلومتری جنوب خاوری شهر ورامین و حدود ۶ کیلومتری جنوب باختری شهر پیشوا قرار گرفته است. این زمین‌ها قسمتی از شهرستان ورامین به مرکزیت شهر ورامین می‌باشند. شهرستان یاد شده در استان تهران و به فاصله ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری شهر تهران واقع است. علاوه بر این منطقه یکسری شکاف دیگر در مسیر خط راه‌آهن ورامین- گرمسار وجود دارد که به فاصله کمی از ایستگاه ابردژ واقع است. موقعیت مناطق مورد بررسی در نقشه شماره ۱ ارائه شده است.

شهرستان ورامین شامل زمین‌های حاصلخیزی است که از جنوب با استان قم (دریاچه نمک)، از باختر با شهرستان ری، از شمال با شهرستان پاکدشت و از خاور با استان سمنان (گرمسار) همجوار است. میانگین ارتفاع این دشت از سطح دریاهای آزاد ۹۵۰ متر است. این شهرستان از اقلیمی خشک و نیمه خشک برخوردار است که به سمت قسمت‌های جنوبی گرمی و خشکی آن به دلیل همجواری با نواحی کویری افزایش می‌یابد. متوسط سالانه بارندگی دشت ورامین ۱۴۰ میلی‌متر و متوسط سالانه تبخیر و تعرق پتانسیل و واقعی آن به ترتیب حدود ۱۲۰۰ و ۱۲۶ میلی‌متر می‌باشد. جاجرود تنها رودخانه پرآب شهرستان می‌باشد که از ارتفاعات خوسنگ کوه (رشته کوه البرز مرکزی) سرچشمه گرفته و در جنوب خاوری منطقه (سالاریه) به رودخانه کرج می‌پیوندد و سرانجام به دریاچه نمک می‌ریزد.

حوضه آبریز دشت ورامین با مساحت ۱۷۲۰ کیلومترمربعی از خاور با حوضه‌های آبریز ایوانکی و گرمسار، از باختر با حوضه‌های آبریز تهران، فشاپویه و کرج، از جنوب با حوضه آبریز رودخانه گلو